

Da se je moglo izpeljati to namero, moral je jeden klerikalnih udov izostati in ta je bil: c. kr. profesor Berbuč, sicer „uradno“ zadržan. Grof Goëss je imel še zjutraj skrbne gube na čelu, pri odhodu pa je vesel dejal: Heute war ein schöner Tag für mich! Ich danke, ich danke! Slomškarice! to je vaše plačilo od vaših ljudij, c. kr. prof. Berbuč pa dobi v kratkem zaželjeni odpust v — svoje plačilo.

Jakličev pseudo — Leibblatt bruha v zadnji št. svojo jezico na „Učit. Tov.“ Uboga „podrta peč“! Kje pa si imela korajžo, ko te je ostro pogledal g. baron Hein? Zakaj si skrila hitro svojo piščalko? Grozno ste se blamirali, ker niste vedeli, kakšen bode konec vaše komedije in sedaj se zvijate, kakor črviček, ako stopiš nanj.

Po nerodnih škandalih v deželnem zboru, kakršne napravljajo le pijane barabe ali analfabeti, je tudi prošnja „Slov. učit. društva“ ostala nerešena. Da Slomškarji vržejo nekaj peska v oči svojim bedastim članom, piše „Slov. Učitelj“: „Prošnja za zboljšanje učit. plač „Slomškove zveze“ ni bila še predložena deželnemu zboru. Njen predsednik je hotel počakati nekoliko mirnejšega zborovanja, ker je bil mnenja, da je treba za odobravanje tega vprašanja, ki je tolike važnosti za vse učiteljstvo, mirnega časa, ko se parlamentarno delo vrši.“ Ali ni to hinavstvo? Fej! Podrta peč je hotela čakati mirnejšega časa, a je sama mir kalila s piščalko kakor pastirji na paši.

Vašim besedam velja rek: Wer glaubt, wird selig!

Rešetar.

Dopisi.

Kranjsko.

Iz Ljubljane. (Okrajna učiteljska konferencija.) Ker smo dali zadnji čas regulaciji učiteljskih plač nekoliko več prostora, zaradi tega smo morali odložiti konferenčna poročila, nekatere dopise in društvene vesti. Prav iz tega uzroka se je zakasnelo tudi poročilo o okrajni učiteljski konferenciji ljubljanskih slovenskih šol, ki se je vršila dne 19. junija v lepi, z zelenjem in podobami krasno okinčani mestni deklški osemrazrednici in sicer pod predsedstvom novega c. kr. okrajnega šolskega nadzornika gosp. Antona Maierja. Konferencijo je počastil s svojo prisotnostjo c. kr. deželni šolski nadzornik g. Fr. Hubad ter prisostoval praktičnemu nastopu g. učitelja Fr. Marolta, kateri je obravnaval „domačo mačko“ po biološki metodi. Praktični nastop je trajal eno uro. Na to smo se podali vsi v krasno ozaljšano risalnico, kjer otvori g. predsednik konferencijo s prijaznim pozdravom na prisotne ter z iskreno željo, da bi bilo to zborovanje na uspeh in korist ljubljanskemu ljudskemu šolstvu. Svojim namestnikom imenuje g. nadučitelja Fr. Gabrška. Ko prebere g. nadzornik imena vseh tistih, ki imajo pravico prisostovati konferenciji, se izvolita per acclamationem za zapisnikarja gđc. Mira Dev, in gosp. K. Simon, overovateljem zapisnika se pa določita g. nadučitelj Jožef Maier in Janez Levec.

Po teh formalnostih je pričel g. nadzornik s svojim poročilom. Pri okrajnih učiteljskih konferencah imajo nekateri gg. nadzorniki navado, da pri svojih opazkah glede nastopa posameznih učiteljev(ic) naštevajo navadno le slabe strani dotičnika, njegove napake in grehe. To je že tako zastarela šablona, da človeka že preje ušesa bole, preden začne g.

nadzornik s svojimi „opazkami“. N. pr. Na enej šoli mi ni dopadlo, da učitelj — — —. Zopet na drugi šoli sem opazil, da učitelj — — —. Na ta način gredo te „opazke“ vse po enem kopitu in to leto za letom. Le pogledjmo nekoliko konferenčna poročila zadnjih let v posameznih okrajih in videli bomo, da so si popolnoma podobna. Ene in iste napake se pri istih učiteljih leto za letom ponavljajo in objavljajo pri konferencah. Nadzornikova naloga je, da te napake čim preje odpravi, zakaj šole se ne vzdržujejo zaradi učiteljev, ampak učitelji se nastavljajo zaradi šol. Le, če bo na ta način izvrševal vsakdo svojo nalogo, bo koristil svojemu narodu in povzdignil naše ljudsko šolstvo.

Popolnoma novo smer je pa ubral s svojim poročilom g. nadzornik Maier ter začel novo strujo, katero bi bilo želeti, da se udomači pri naših okrajnih učiteljskih konferencah. V tem poročilu se niso naštevale napake, katere je ta ali oni učitelj zakrivil v šoli, ampak g. nadzornik Maier je na podstavi teh napak dajal učiteljstvu le utemeljene metodične migljaje, kako je treba učitelju postopati pri posameznih predmetih, da se doseže dober uspeh. Kakor pa že dandanes vse teži po napredku, prav tako tudi metoda v posameznih predmetih vedno napreduje. Zato mora pa učitelj, kdor hoče korakati z duhom časa naprej, tudi pridno prebirati in študirati novejšie metodične knjige. Dolgoletna praksa sama še ne napravi spretnega učitelja, če dotičnik ne čita novejših slovstvenih proizvodov, ki jih je rodila moderna pedagogika. Stari mežnarji so imeli za časa konkordatske dobe tudi dolgoletno prakso, a za svojo naobrazbo se niso brigali, zato jim je bila pa tudi edina in vsa metoda — palica. Nova šola je izbacnila palico iz šole, na nje mesto so pa stopili izobraženi učitelji in pedagoški pisatelji, kateri so dajali in še dajejo učiteljstvu potrebna navodila in nauke, kako naj nastopa učitelj v šoli, da doseže tisti cilj, katerega nam predpisuje novi šolski zakon. Naloga nadzornikov pa bodi, da temeljito proučujejo novejšie pedagoško slovstvo ter potem učiteljstvu pri konferencah, ali pa tudi ob drugih prilikah nasvetujejo take vire, po katerih se učitelj potem naobražuje in napreduje v svojem poklicu. Take misli so vodile bržkone tudi g. nadzornika Maierja ter je n. pr. za pouk v spisju priporočal učiteljstvu: Der Aufsatz in der Volks- und Bürgerschule. Von Franz Frisch. Beiträge zur Methodik des Aufsatzunterrichtes. Pri naravoslovnem pouku prodira dandanes biološka metoda, katera uči, kako organska telesa žive. Da bi se učiteljstvo seznanilo s to najnovejšo metodo pri naravoslovnem pouku, zato priporoča g. nadzornik: Der Unterricht der Naturgeschichte an der Volks- und Bürgerschule. Eine Methodik dieses Unterrichtes auf moderner Grundlage. Von dr. Emanuel Witlaczil in pa: Über die Reformbestrebungen auf dem Gebiete des naturgeschichtlichen Unterrichtes von dr. Otto Schmeil.

Mislamo, da marsikomu ustrežemo, če navedemo tudi mi ob tej priliki na tem mestu še par drugih v to stroko spadajočih virov. Zagrebški „Napredak“, glasilo „Hrvatskoga pedagoško-književnega zbora“ in „Saveza hrv. učil. društava“ je priobčil letos iz peresa Iv. Krmpotića v 21.—25. številki daljšo, prav zanimivo razpravo pod naslovom: Biološki momenat u prirodopisnoj obuci. Dalje priporočamo prijateljem šolskega napredka: Die neuen Bahnen des naturkundlichen Unterrichtes von G. Partheil und W. Probst in pa: Methodik des naturgeschichtlichen Unterrichtes und Kritik der Reformbestre-

bungen auf Grund der neueren Psychologie von W. A. Lay.

Po tem ovinku pridemo zopet k nadzornikovemu poročilu. Že po teh kratkih opazkah, katere smo podali do sedaj, čitatelj lahko izpozna, da je bilo poročilo poučno in praktično sestavljeno; zato smo pa tudi vsi poslušalci z velikim zanimanjem sledili temu strokovnjaškemu poročilu. Če bo g. nadzornik to svoje započeto delo v tem smislu nadaljeval, mu bo vse ljubljansko napredno učiteljstvo vedno najboljše zaslomba. Napreden učitelj se dela ne boji, če vidi, da to delo koristi ljudskemu šolstvu. Čujemo, da pride nadzornikovo poročilo ljubljanskemu učiteljstvu tiskano v roke, zato se danes ne bomo dalje mudili z njim.

Nastopna točka dnevnega reda je bila na podlagi zgoraj omenjene praktične učne slike sestavljeno poročilo učitelja Fr. Marolta: „Enotno postopanje v podavanju nazornega nauka“. Na podstavi tega vestno pripravljenega poročila so se sprejele te-le teze: 1. Nazorni nauk je temelj vsemu realnemu pouku in neizčrpen vir za spisje. 2. Za uspešno poučevanje nazornega nauka je treba vseh potrebnih učil, znanja obsega tvarine, poznavanja priznane najboljše metode in vestne učiteljeve priprave za podavanje. 3. Enketa, obstoječa iz vseh učnih oseb prvih razredov mestnih ljudskih šol naj v prihodnjem šolskem letu teoretično izvrši podrobni učni načrt iz nazornega nauka za I. šolsko leto.

Konferencija je dalje sklenila, da se s prihodnjim šolskim letom uvedo na ljubljanskih ljudskih šolah te-le nove učne knjige: 1.) V prvem razredu prof. A. Črnivčeva „Računica“ I. del. 2.) V drugem razredu prof. A. Kržičeve „Svete zgodbe za male otroke“. 3. V četrtem razredu Josin-Ganglovo „Tretje berilo“. Za zemljepisni pouk ostane še nadalje Orožen-Hardtov „Zemljepisni atlas“ s 7 zemljevidi, iz izdaje s 14 zemljevidi se pa sprejme za zdaj samo prvi zemljevid, ki opisuje konvencijonelna znamenja v zemljevidih.

Na to je poročal g. Režek o računu okrajne učiteljske knjižnice. Pri tej priliki je izrekla konferencija zahvalo gosp. nadučitelju Jožetu Maierju za njegovo mnogoletno vzorno oskrbovanje knjižnice. Ker se je dosednji odbor odrekel zopetni izvolitvi, so bili izvoljeni v knjižnični odbor g. nadučitelj Fr. Gabršek, gđc. M. Šerc in g. Fr. Marolt. V stalni odbor so bili izvoljeni g. nadučitelj J. Maier, g. nadučitelj Fr. Gabršek, gđc. nadučiteljica E. Gusl in g. J. Režek. Pri volitvi dveh delegatov za prihodnjo deželno učiteljsko konferencijo sta bila izvoljena z veliko večino glasov gg. Fr. Črnagoj in L. Jelenc.

Ko je prečital g. predsednik še najnovejši ukaz vis. c. kr. dež. šol. sveta, katerega priobčujemo na drugem mestu, je zaključil konferencijo s slava-klicem presvitlemu cesarju. Popoldne je pa izletelo mestno učiteljstvo v Šiško k „Vodniku“ ter se je v družbi svojega nadzornika in g. ravnatelja Levca, ki vedno rad prihiti v družbo mestnih učiteljev, prav prijateljski zabavalo.

Iz logaškega okraja. (Okraj. učit. konferencija.) Letošnja okr. učit. konferencija za logaški okraj se je vršila dne 9. julija 1902 v Gor. Logatec. Ob 10. uri otvori c. kr. okr. šol. nadzornik g. Iv. Thuma konferencijo s prijaznim pozdravom, spominjajoč se umrlega tovariša A. Božiča iz Idrije, predstavi navzočega vodjo okr. glavarstva g. pl. De-

telo, na novo med letom v okraj došle učiteljice in učitelje ter se končno spominja vladajoče hiše.

Vodja okr. glavarstva se toplo zahvali ter povdarja, da hoče biti vedno pravi prijatelj šolstva in učiteljstva.

G. predsednik imenuje svojim namestnikom starosto logaškega učiteljstva — L. Božiča, katero imenovanje zbrano učiteljstvo z odobravanjem pozdravi. Zapisnikarjem se volita gg. P. Repič — Unec in Iv. Šega — Dol. Logatec.

Iz obširnega poročila nadzornikovega o nadzorovanju šol posnamemo, da je šolstvo tega okraja prav povoljno, da učiteljstvo krepko koraka z duhom časa in da skuša prilagoditi šolstvo najnovejšim zahtevam na šolskem polju. Pri tej priliki moramo z veseljem konstatirati, da se letošnje poročilo dokaj razločuje od prejšnjih, kajti le to je bilo jako zanimivo sestavljeno, zakaj poročilo se je dotikalo v mnogih točkah najnovejših zahtev, ki jih zahteva moderno šolstvo. In to je prav!

Želeli bi za prihodnje, da naj bo poročilo tako sestavljeno, da bo primerjalo šolstvo logaškega okraja z razvojem najnovejšega časa, sloneče na najnovejših pojavih pedagoškega obzorja.

Nalogo: Kako se poučuj zgodovina v ljudski šoli, da vzbuja v otroških srcih patriotizem — kateri referat je moralo vse učiteljstvo tega okraja rešiti — sta dobro rešila gđc. Jos. Šušteršič — Sp. Idrija in J. Novak — Idrija.

Iz poročila knjižničnega odbora posnamemo sledeče: Tekom upravnega leta 1901—1902 je prirastlo knjižnici 39 del v 52 zvezkih. Izposodilo se je 131 knjig. — Računski zaključek je ta-le:

dohodkov je bilo . . .	180 K 55 h
stroškov pa . . .	249 „ 68 „
primanjkljaj . . .	69 K 13 h

a poleg tega ima knjižnica še dolga na omari; napravila se je namreč velika nova omara za knjige za 180 K. Z ozirom na ta žalostni položaj prosi knjiž. odbor, da izposluje c. kr. okr. šol. svet najmanj 300 K letne podpore.

Pregledovalcem računov se volita gg. Jos. Benedek — Planina in A. Sežun — Rovte. V knjižnični odbor se volijo: gđc. Ev. Pehani, Al. Pin, Iv. Šega, J. Turk — Dol. Logatec in L. Punčuh — Gor. Logatec. V stalni odbor pa: Jos. Benedek — Planina; H. Likar — Grahovo; P. Repič — Unec; Iv. Šega in J. Turk — Dol. Logatec.

Samostalni predlog je bil le jeden in sicer je predlagal g. Iv. Šega — Dol. Logatec, da se s prihodnjim šol. letom prične sukcesivno vpeljavati v šolah logaškega okraja Črnivčevo računico. K sklepu konferencije se je vršila volitev 3 odposlancev za deželno konferencijo. Volilno pravico ima — ako se ne motimo, v tem okraju 53 učiteljev(ic) — a oddanih je bilo 42 glasovnic; od teh je prejel g. Iv. Šega — Dol. Logatec 39 glasov; g. Jos. Benedek — Planina 36 glasov in Lav. Perko — Gor. Logatec 34 glasov. Ostali glasovi so se cepili. Značilno pri tej volitvi je to, da se p. i. „Slomškova idrijska podružnica“ ni volitve udeležila, a častitljiv „Slovenec“ sedaj prav lahko izračuna, kje je večina slovenskega učiteljstva, ali pod zastavo „Zaveze“ ali „Slomškarije“ . . .

Po dokončani konferenciji doživelo je zbrano učiteljstvo ginljiv prizor. Poslovil se je starosta logaškega učiteljstva g. Leopold Božič. V kratkih a markantnih potezah nam je naslikal svoje, v istini burno življenje svojega 48letnega

učiteljevanja ter nas prosil, da ga ohranimo v trajnem spominu. Učiteljstvo mu je priredilo burno ovacijo, želeč mu Metuzalemove starosti. Omenjamo še, da je konferenciji prisostoval tudi g. I. Pirnat, profesor idrijske realke.

—e—

Štajersko.

Učiteljem-kolesarjem, učiteljicam-kolesaricam! Ker je med učiteljstvom precej kolesarjev oziroma kolesaric, kateri nameravajo v Trst k „Zavezinemu“ zborovanju na svojem jadnem konjičku, nasvetujem skupno vožnjo. Najbolje bi bilo po mojem mnenju, da se zberemo v Ljubljani v sredo zvečer t. j. 13. avgusta pri „Štruklju“, kjer se v prijateljskem sestanku pogovorimo o vožnji v Trst, o združitvi učiteljev kolesarjev (kolesaric) in o drugih slučajnih zadevah. Drugo jutro peljali bi se skupno (srednja, ne prehitra vožnja) precej zgodaj iz Ljubljane tako, da bi, če možno, že predpoldan došli v Trst ali pa vsaj v prvih popoldanskih urah. Seveda se moramo ozirati na čas, določen za zborovanje delegacije, da pridemo pravočasno.

Nadalje ponovim svoj predlog v 116. št. „Sl. N.“ od dne 22. maja 1901, naj bi se učitelji-kolesarji in učiteljice-kolesarice združili v skupno kolesarsko društvo.

To društvo naj bi prirejalo skupne izlete in potovanja po naši domovini in izven iste. Dohodki, katere bi društvo imelo, naj bi se pa porabili v nakup zemljevidov, specialnih kart, bicikliško-strokovnih knjig, potopisov, popisov krajev in pokrajin; nadalje v podporo članom, ki potujejo itd. Zemljevidi, knjige itd. bi se lahko proti primernemu donesku izposojevale članom. Skupna potovanja bila bi velike važnosti, ker imamo vsi iste interese, ista naziranja. Med potom bi skupno si ogledovali šole in druge nam učiteljem zanimive zavode. Vsak bi dobil od društvenega vodstva imenik vseh članov in to bi mu dobro služilo. Prikolesarši se v kraj, kjer bi našel kolesarja-tovariša, kolesarico-tovarišico, bi pri istem gotovo se oglasil; ta bi ga rad sprejel, mu povedal marsikaj o cestnih zadevah itd., kar bi njemu — tujcu kolesarju prav prišlo. Končno bi ga še spremljal, saj nekoliko časa. Recimo, da se kateremu med potjo kaj pri kolesu pokvari, mu bode domačin — kolesar — tovariš rad pomagal in to brezplačno.

Naštevati bi se dalo še več dobrih stvari, ako bi imeli dobro urejeno društvo ali kaj enacega.

Drage tovariše-kolesarje in tovarišice-kolesarice prosim, naj o tem premišljujejo in poročajo meni pismeno ali pa v „Uč. Tovariš!“. Če bi bilo dovolj z menoj enako mislečih, pa lahko omenjeni večer izvolimo v Ljubljani ali pozneje v Trstu osnovalni odbor, ki sestavi pravila in ukrene vse potrebno. Vsakoletna zborovanja kolesarske združitve bila bi pozneje o priliki Zavezinih zborov.

Ign. Šijanec — Gornji grad.

Klerikalno hujskanje. V nedeljo, dne 20. julija je bil pri Sv. Martinu pri Gornjem gradu političen shod, katerega je sklical urednik „Slov. Gosp.“ prefekt Korošec. Na tem shodu je govornik na nezaslišan način hujskal ljudstvo proti šoli in učiteljstvu. Otroci, je dejal, ki hodijo po 8 let v šolo, se v tem času nauče samo lenariti, kar je vzrok, da kmet nima ne dekel, ne hlapcev in ne drugih potrebnih delavcev. (Ako se otroci nauče v času, ko obiskujejo šolo, le lenariti, tedaj so pač učitelji največji lenuhi in najnesramnejši požeruhi, kajti oni prav zastonj „žró“ kmečke groše.) Učitelji so sami brezverci in jungovci, ki ne bodo popred mirovali, dokler ne bodo zadnjega kaplana potisnili skozi šolski prag. Tako

in enako je kvasil ta prečastiti gospod in šele, ko je nekdo izmed navzočih zavpil, hujskač, šuntar, je ubral nekoliko milejše strune. No, ljutomersko učiteljsko društvo, oziroma njegov predsednik, ravnatelj Robič, ima zopet kaj ugodno priliko napraviti prečastitemu prefektu najponižnejši poklon!

Korošec — hujskač. Na Kranjskem se bije že nekaj let sem srdit boj med naprednjaki in mračnjaki. Zadnji se bahajo pri vsaki umestni in neumestni priliki, da se bojujejo za vero in za blagostanje kmeta, v resnici pa le za hegemonijo nad inteligenco, pri čemur jim delajo analfabeti potrebno stafažo.

Na Štajerskem je bila na videz sloga med posvetnjaki in klerikalci, ker se prvi skoraj nikdar niso upali krepko nastopiti proti prepotencam klerikalne garde. Navzlic temu je pod pepelom miroljubnosti tlela žrjavica nezadovoljnosti.

Največjo zaslugo za očitni razkol ima mariborski prefekt Korošec, ki je v svojem lažnivem lističu „Slov. Gospodar“ napadal vse osebe raznih stanov, katere ne verujejo v njegovo nezmotljivost. To mlado klerikalče je priromalo v nedeljo dne 20. julija tudi v Šmartno pri Gornjem gradu, kjer je „Katoliško politično društvo“ iz zloglasnega konzuma na Rečici priredilo majhen shodek. Zbralo se je nekaj analfabetov iz Rovt, mnogo babur in šolskih otrok (čujte!) ter konzum iz Rečice. Korošcu so asistirali domači župnik Kitak, veliki diplomat Dekort, župnik iz Ljubnega in Don Juan iz Rečice.

Korošec je govoril o vsem, kar zaslepljenemu kmetu ugaja in ga na limanice dobi. Taka voda je tudi naše šolstvo in učiteljstvo. Da se otroci ne bodo mnogo naučili, naj se vpelje poldnevni poduk, saj mu je šola največje zlo. Starišem se je namignilo, da ni treba marljivo otrok v šolo pošiljati. Učitelji so večinoma liberalci in jungovci. Zato napadajo v „Slov. Gospodarju“ učitelje in jih še bodo. Nismo si zapomnili vseh hujskarij, pribiti hočemo le te, ki so bile z namenom govornice, da bi se šola in učiteljstvo spravilo pri zabitem ljudstvu ob ves ugled. Sprejeta resolucija za poldnevni poduk govori dovolj jasno. Ali so babure in šolski otroci tudi glasovali?

V svoji pridigi se je pokazal Korošec kmetom kot njih angelj-rešitelj in vsak se je prepričal, da je imel kandidatni govor za deželni zbor.

Tovariši! Korošec je hujskal proti Vam in proti naši šoli; duhovniki so napovedovali boj proti učiteljstvu. Ne ustrašimo se ga! Bodemo videli, kdo bode imel večjo škodo. Gradiva je dovolj na razpolago! Počila je prva bomba, kateri slede gotovo še druge. Tovariši! Pazite torej na Korošca — hujskača in glejte mu na prste, kadar uganja svojo komedijo ali lumparijo.

Učiteljstvu šolskih okrajev Vransko in Gornji grad. Na podlagi ukazov c. kr. štaj. deželnega šolskega sveta od 13. junija 1872 št. 3254, od 17. septembra 1872 št. 5357 in od 12. julija 1877. št. 4590, nadalje v smislu odlokov od 25. februarja in 23. aprila 1892, št. 1315 in 2689, vršila se bode letošnja učiteljska konferenca za šolska okraja Vransko in Gornji grad dne 9. avgusta 1902 v šoli v Mozirji. Začetek točno ob 9 uri dopoldne.

1. Volitev dveh zapisnikarjev in čitanje pravičnega reda.
2. Poročanje okrajnega šolskega nadzornika.
3. Razglašanje od zadnje konferencije došlih zakonov in odredb, tičočih se ljudskega šolstva.

4. Pogovarjanje sledečih nalog: a) O nabavi šolskega stenskega zemljevida celjskega okrajnega glavarstva; opis taistega z ozirom na različne kategorije šol posameznih šolskih okrajev. Poročevalci: Meglič Simon, Fischer Josip, Kocbek Franc, Terčak Josip. b) Kako vplivaj šola na mladino, da se taista obvarje navade pijančevanja in da se jej uveri kvarljivost alkoholizma? c) Praktično oskrbovanje šolskega vrta z ozirom na bučelarstvo. Poročevalci za b) in c) določi na dan konference predsednik.

5. Poročilo komisije okrajne knjižnice: a) o stanju in uporabi okrajne učiteljske knjižnice. b) o uporabi knjižnične delščine.

6. Volitve a) stalnega konferenčnega odbora, b) komisij za knjižnici.

7. Predlogi in želje udov.

O tem se obvešča vse učiteljstvo z ozirom na odlok c. kr. štaj. deželnega šolskega sveta od 18. novembra 1875, št. 108, da se ve ravnati z dostavkom, da je vsakega uda konference — tudi pomožnih učiteljev in učiteljic — dolžnost, temeljito izdelati eno nalogo. Navesti je knjige in druge pripomočke, ki so se v to uporabljali, elaborati so pa izročiti vodju konference. Končno se opozarja, da se bodo samo-stojni predlogi (točka 7 dnevnega reda) v smislu odloka c. kr. štaj. deželnega šolskega sveta od 25. maja 1882, št. 2932 obravnavali le takrat, ako jih prej odobri stalni konferenčni odbor. Člani konference, ki želijo staviti kake take predloge, imajo jih torej poslati vsaj osem dni pred konferencijo c. kr. okrajnemu šolskemu nadzorniku gospodu Josipu Supanek-u v Celje.

Predsednik: Apfaltrern.

Uradna konferenca za učiteljstvo laškega okraja se je vršila dne 12. julija v novem šolskem poslopju v Trbovljah. Kraj je za večino učiteljstva sicer precej od rok, zato pa smo imeli priliko, ogledati si uzorno šolsko stavbo in tudi daljave od kolodvora vsled gostoljubnosti in šoli naklonjenega mišljenja trboveljskih merodajnih oseb — nismo občutili.

Predsednik, gospod c. k. okr. š. nadzornik Gustav Vodšek, otvori zborovanje z vznešenim „Hoch“ in „Živio“ na Nj. Veličanstvo, našega vladarja. Nato predstavi c. k. okrajnega glavarja, veleblagorodnega gospoda barona Apfaltrerna kot predsednika okrajnega šolskega sveta in blagorodna gospoda Roša Ferdinanda, kot župana in nadučitelja Gradišnika Armina, kot nekdanjega učitelja trboveljske občine.

Gospod c. k. okrajni glavar se na to v priznanih besedah zahvaljuje zbranemu učiteljstvu za vestno delo, zlasti onim učiteljem, ki ga daleč čez mero uradnih dolžnosti podpirajo v blagor mladine in ljudstva.

Gospod župan v lepem slovenskem govoru pozdravlja zbrano učiteljstvo v svojem in imenu občinskega odbora, izreka svoje veselje, da se je izbral ta kraj v zborovanje ter nas zagotavlja simpatij trboveljske občine, v kar naj je dokaz tudi nova šolska stavba.

Zatem poroča gospod c. k. nadzornik o svojih opazovanjih povodom inšpekcij. Njegova izvajanja so kazala, kakor vselej, strokovnjaka par excellence, ki pa umeje svoje svete dajati v tako blagohotni in formalno dovršeni obliki, da se mora nehoté tudi tisti, katerega bi morda zadela stvarna graja, strinjati z njimi.

Nato so se nam naznanili in prebrali v tem šolskem letu došli ukazi in naredbe.

Sledila je obravnavna nastopnih vprašanj:

1. Kako morejo učitelji negovati in pospeševati zdravje v šoli?

2. Čut dolžnosti in kako ga treba vzgajati v šoli.

3. Zbirka bajeslovne in zgodovinske snovi pri poučevanju domovinoslovja v laškem okraju.

4. Kaj more storiti ljudska šola zoper pijančevanje?

Vsi referenti, Kropelj, gđc. Rieger, Šetina-Iglar, Pachet, so rešili svojo nalogo po priznanju predsednika izborna, kar je kazalo tudi glasno odobravanje.

Pri sledeči volitvi stalnega konferenčnega odbora in knjižnega odseka so se volili stari odborniki; poročilo knjižnega odseka se je vzelo na znanje.

Tovariš R. Knaflič je nato predlagal, da se upelje za učiteljstvo modernim pravnim nazorom ustrezajoč disciplinarni zakon. (Z odobravanjem enoglasno sprejeto.)

Predsednik sklene konferenco, ki je trajala z enournim premorom od 9ih zjutraj do 5ih popoldan, s krepkim življenjem na učiteljstvo, na kar izreče podpredsednik Kropelj v imenu vsega zbranega učiteljstva voditelju konference med navdušenim odobravanjem zahvalo in stanovsko zaupanje.

Slovensko pevsko društvo s sedežem v Ptuj. Kakor se je že objavilo, priredi društvo letos po večletnem prestanku zopet veliki koncert v Ptuj na dvorišču samostana č. gg. oo. minoritov. Dan koncerta objavi se pozneje.

Različni nagibi bili so odločilni za društveni odbor, da se je lotil po daljšem odmoru težavnega in trudapolnega dela, prireditve koncerta — Doslej je uprizoritvi velikih koncertov največ ovir in preglavice prizadevala godba, ki je navadno v zadnjem hipu vsled dobro znanih spletkarij vedno in redno svoje sodelovanje odpovedala. Tega se zdaj ni bati, ker sta zdaj dve dobro izvežbani narodni godbi na razpolago. Ne glede na velikanski vpliv in pomen velikih koncertov na socialni razvoj slovenskega naroda na Sp. Štajerskem, bili so koncerti vsled mnogoletnih opazovanj in skušenj vedno priljubljen sestanek slovenske narodne inteligence, zato se bile vse muzikalne priredbe tega društva širom slovenske domovine dobro obiskane in sicer izvanredno.

Vrhu tega hoče slovensko učiteljstvo na Sp. Štajerskem javno pokazati, koliko se je v teku let naučilo, v čem in koliko je napredovalo na glasbenem polju. Zaradi tega nastopa mladi učitelj-strokovnjak kot dirigent in zaradi tega se prepustite dve pesmi — en moški in en mešan zbor — čast. pevkam in pevcem z društvom v tekmovalstvo, ter se bo poklonila za najbolje popevano in prednašano pesem častna društvena diploma.

Razun teh dveh pesmij odločil se je odbor za moška zbora: „Jadransko morje“ in „Slovenski svet, ti si krasan!“ in mešana zbora: „Grajska hči“ in „Slovenskim mladencam“. Prvi dve imajo čast. pevci v II. zvezku „Mohorjeve pesmarice“, za note zadnjih dveh pesmij pa se naj marljivo in dragevolje oglašajo pri odboru „Slov. pevskega društva v Ptuj“. Nabiralne pole so se že zunanjim čast. gg. poverjenikom razposlale, do katerih se obračamo z gorko prošnjo, da store, kolikor je v njihovi moči.

Nadejamo se, da se temu vabilu mnogoštevilno odzovete ter belježimo z odličnim spoštovanjem in pevskim pozdravom za odbor

„Slov. pevskega društva v Ptuj“.

V Ptuj, dne 22. rožnika 1902.

Tajnik:

Kajuh Val.

Predsednik:

Zupančič.

Pregled udov „Slovenske šolske matice“ izmed ljudskošolskih učiteljev na Štajerskem.

Tek. št.	Okraj	Štev. učiteljev	Štev. udov	Štev. udov po %
1	Ormož	36	36	100
2	Vransko	20	15	75
3	Ljutomer	24	17	70
4	Slov. Gradec	20	13	65
5	Št. Lenart	31	19	61
6	Kozje	35	21	60
7	Sevnica	16	9	56
8	Šmarje	35	18	51
9	Gor. Radgona	22	11	50
10	Šoštanj	26	11	42
11	Laško	48	20	41
12	Ptuj	90	31	34
13	Konjice	38	13	34
14	Brežice	30	9	30
15	Maribor, okol.	85	18	21
16	Slov. Bistrica	36	7	19
17	Celje	67	11	16
18	Rogatec	19	2	10
19	Gornji grad	24	1	4
20	Marenberg	30	1	3
		732	283	38

Primorsko.

Z Ajdovskega. Imeli smo 26./VI. t. l. zborovanje v Dobravljah, da se bratski sestanemo, prijateljski poslovimo in kolegialno voščimo vesele počitnice pred sklepom t. šol. l.

Bili smo vsi, izjemši trojico tovarišev, kateri so res sicer nekoliko oddaljeni, a se prav vedno odlikujejo (jeden je odlikovan!) s svojo odsotnostjo. Žal nam je bilo, da je bil naš najdelavnejši tovariš Bajt uradno zadržan, zadovoljiti smo se morali z njegovim pozdravom. Tudi zavedno učiteljstvo iz Dornberga in Prvačine je prišlo k našemu stanovskemu razgovoru. Naše vrle ajdovske tovarišice bi lahko deli v izgled ostalim našim kolegijam! Vedno so nam ob strani polnoštevno, da nas bodre s svojo zgovornostjo in navdušenostjo v stanovskih bojih. Čast vam, vrle Ajdovke!

Načelnik Možina nam je pojasnil naš položaj, iz katerega smo dobili le malo upanja, da bi naši deželni očetje (!) imeli dovolj srca in poguma za korenito izboljšanje in ureditev učiteljskih plač.

Referat tovariša Šinigoja: „Kaj in kako naj učiteljstvo obravnava pri svojih zborovanjih?“, je zginil z dnevnega reda s par zbadljivimi opomnjami kakor — — — no, plašč čez — — referata ni bilo.

Tovariš Urbančič Alojzij je iz svojega zanimivega referata „O roditeljskih konferencah“ posnel lepe poučne teze. Slišali so se v živahni debati mnogi tehtni „contra“ in tudi mnogi utemeljeni „pro“ glasovi teh konferenc. Saj vemo, da ima vsaka stvar svojo senčno in solnčno stran. Poročevalec in načelnik sta nas zagotovila, da poskusita z voditeljskimi konferencami prihodnje šolsko leto in da nam naznanita svoje lastne izkušnje v tem oziru.

Med raznimi predlogi smo debatirali o nadzorovanju šolskih voditeljev pri pouku iz veronauka in o nadzorovanju otrok po učiteljstvu pri šolskih spovedih. Govorili smo tudi o uradnem naznanilu veroučitelja, kdaj bode imel šolsko spoved, ker javen urad, kakor je menda tudi šolsko vodstvo, se ne sme zadovoljiti z navadnim naznanilom v cerkvi pri sv. maši po dovršeni pridigi.

Živahno smo debatirali o pomanjkljivosti sedanjih disciplinarnih naredb, katere je vendarle treba premeniti sedaj v dvajsetem stoletju v smislu onih za državne uradnike, da se tudi učiteljstvo zavaruje pred svojimi maščevalnimi denuncijanti —.

Načelnik je zaključil posvetovanje, voščil vesele počitnice in nam zaklical: „Na zdar v Trstu pri zborovanju pod dičnim praporom naše nerazrušljive „Zaveze!“

Zaveznim izletnikom v Trst in Benetke. Še malo in — se zopet vidimo ter odahnemo od celoletnega „ulivanja“ koristnih ved in znanosti v mlade, tu in tam trde in nagajive glavice izročene nam nežne mladine. — Še malo in se zopet odpočijemo od težavnega obdelovanja in rahljanja plemenitih gredic, v koje smo celo leto sejali seme zlatih nauk in svete resnice — sejali zrnca, ki naj bi po naši in naroda želji sveže vzkli in čvrsto poglala krepke, zdrave mladike, donajajoče obilo osrečevalnega sadu predragemu narodu in njega ljubljene domovini. — Še malo — in bruhajoči hlapon donese mile tovariše in tovarišice iz bele Kranjske in zelene Štajerske na lepe prijazne obali, koje obliva in poljubuje sinje valovje morja, ki „Nekdaj bilo je slovansko“. Še malo — in peli bomo z našim Prešernom:

„Spet so se jadra bela
Od južnih sap napela“

a nesla niso nas nazaj, ampak naprej — v znamenito mesto, ki je bilo za časa svoje slave in moči prava — Regina del mar — pomorska kraljica. Če mislimo na ta krasen, diven in obenem za nas koristen izlet, lahko rečemo, da če je uprav bilo za nas

„Celo leto trud in delo, —
Vsaj na ladji bo veselo,
Kjer se bode tudi pelo,
Da donelo bo, gromelo
Tja čez širno morskno plan,
Koji bil gospod Slovan —
Nekdaj, a zdaj ne več,
Čemur kriv je tuji meč.
Toda proč spomin britkosti!
Čas nedolžne je norosti,
Reklo se na ladji bo.
In veseli bomo peli:
„Lepa naša domovina“,
Ali pesem „rožmarina“,
Ki ima prijeten duh,
Naj bo zelen, al' pa suh.
Kaj pa „Morje adrijsko
Nekdaj bilo si slovansko“?
Tudi pesem krasno to
Intoniralo se bo
To bo divno in lepo!!!

Torej: Do vidova na obali in v osrčju nekdanje pomorske kraljice kliče vsem drugom in družicam
vdani tovariš

Agul Ref.

S Krasa. Česar ne želiš, da bi se tebi storilo, ne stori drugim. Po tem izreku naj uravna vsak svoje delovanje, da bomo že tu uživali sladosten raj. Žalibog, da se v obče prezira ta izrek tudi med stanovskimi sobraty, zakaj učitelj, ki pohaja iz svoje občine vršit orgljarsko službo v drugo, jemlje svojemu sobratu zaslužek, ugled, prezira oni izrek ter kaže, da ne pozna kolegialnosti niti dostojnosti.

Na Repentabor pohaja učitelj B. iz vipavskih Šmarij, štiri ure dolgo pot — orgljat, ter tako pomaga smešiti ta-

mošnjega nadučitelja in drugo kraško zavedno učiteljstvo. Ondotni nadučitelj g. F. je bil v domači cerkvi organist 14 let, potem mu je zavist oropala orgljarsko službo ter ga ubila na orgljarski lestvi; a on kot moralist se ne zmeni za zavist klevetnikov ter pogumno prenaša svoje gorje.

Pomisli bi moral oni učitelj-organist, da se tudi na Krasu dobe učitelji, ki bi prihajali na Repentabor orgljat za dnino šest kron, ter da imajo večjo pravico do službe orgljavca na Repentabru nego vipavski — šmarenski učitelj. Tukaj pa je z onim pohajanjem pritisnil sramotilen pečat vsemu kraškemu učiteljstvu.

Tudi skopitar se drži svoje službe v svojem okrožju ter ne prevzemlja sosednemu bratu zaslužka; kukavica ima svoj določen krog, v katerem se preživlje — a oni učitelj je nižje padel, nego skopitar in kukavica.

Bila je orgljarska služba na Repentabru razpisana za letnih 250 kron, a on je prišel se poklonit — pa je dobil vsakratno dnino 6 kron.

Lepa je ta! Vsaki učitelj naj vrši svojo službo v domači vasi ter naj ne hodi izpodkopavat ugled svojega sobrata v drugo občino, tem manj pa v drugi šolski okraj. Vsi smo potrebni zaslužka, vsi krvavi pod kožo; tedaj bodimo možje!

A. F.

Goriško.

G. poslancu dr. Treo-tu v pojasnilo. V seji našega dež. zbora goriškega dne 17. julija t. l. je stavil g. poslanec dr. Treo sledeča predloga: 1. Visoka vlada se pozivlja, da preosnuje obligatoričen pouk iz kmetijstva za učit. pripravnike; 2. da uvede v višjih razredih ljud. šol, kakor v nadal. tečajih ljud. šol kmetijstvo z ozirom na krajevne razmere kakor učni predmet.

Predlogoma samima nečemo ničesar očitati, da-si je drugi, rekli bi, brezpredmeten, ker je kmetijstvo itak obligaten učni predmet v naših nadaljev. tečajih. Pač pa imamo marsikaj odločno ugovarjati proti načinu utemeljevanja dotičnega predloga.

V utemeljevanju svojih predlogov je rekel g. dr. Treo med drugim: „Ni tržba se mi pomišljati, ako trdim, da naš kmet nima praktičnih učiteljev. O svojem času bil mu je učitelj ta ali oni posameznik — in danes je to isto tako: organičnega pouka iz njegove stroke pa pogrešamo popolnoma. — V tej zadevi gre le en glas po deželi — da naše učiteljstvo tukaj ni kos svoji nalogi in da bi poklicano ali iz proste volje moralo doseči v drugačnih odnošajih čisto druge vspehe“.

Potem omenja, da se učitelji na učiteljskem v Kopru iz kmetijstva „malo, ali recimo ničesar ne nauče“ ter govori še o ferijalnih kurzih in potrebi premestitve moškega učiteljskega v Gorico.

Oglejmo si najprej neosnovano trditev g. poslanca, da „učiteljstvo tu (v kmetijskem pouku) ni kos svoji nalogi“. Ta trditev je povsem iz trte izvita in kaže, da gospod dr. Treo ne pozna prav nič dejanskih razmer v tem oziru! Brez zamer, a tako je, kar takoj dokažemo.

Na Tolminskem obstoji več mlekarских zadrug ter sadjarskih društev. — Zdaj nam pa povejte, g. poslanec, kdo je večino teh društev ustanovil, kdo jih vodi in kdo žrtvuje trud in čas ter se brezplačno muči v času, ki bi ga krvavo potreboval v počitek trudopolnega dela? Kdo prireja kmetijske počne shode, kdo se žrtvuje v zimskih večerih, da pozno v noč poučuje kmetijstvo in praktično računstvo mladeniče, odrasle ljudski šoli?

Zdaj si oglejmo delovanje ogromne večine učiteljev v ljudski šoli v tej stroki! Ste li videli kedaj že naše šolske vrte, obdelane s krvavimi žulji in troški siromaka-učitelja? Niste-li opazili še nikoli učitelja, obdanega od kopice ukaželjne mladine, kjer presajajo, obrezujejo in cepijo mlada drevesca, katera razdeli potem učitelj brezplačno svojim učencem, ki so potem svojemu dobrotniku-učitelju mnogo hvaležnejši, nego — gospodje deželni poslanci? — Kaj pa dobi učitelj za ves ta svoj trud, ki ga ima še poleg svojega opravila v šoli? Od kmetijske družbe zavrnjene prošnje za podporo, iz deželne zbornice pa — brcel!

Učitelj na Tolminskem, ki se peča mnogo s kmetijstvom ter se žrtvuje v vsakem oziru posebno za prospeh mlekarstva, prepustil je brezplačno svojo prostorno njivo v namen, da se bode poskušalo tu razne vrste trav in umetnih gnojil. Prevzel je tudi nalogo, sam oskrbovati vse ter poročati potem o uspehu. — Misli je prositi v ta namen nekaj podpore, a se mu je takoj namignilo od merodajne strani, da bi bilo to brezuspešno. Mož čaka torej na plačilo — onstran groba. — Tovariš F. M. prosil je, da bi mu dovolil sl. dež. zbor podporo za obiskovanje kmetijske šole v Klosterneuburgu. In kaj mislite, koliko je dobil? Iz ljubezni do kmeta ter vsled želje, da bi bilo „učiteljstvo v kmetijstvu praktično podučeno“ — prešlo se je preko prošnje na dnevni red! Kje je bil oni dan g. dr. Treo?

Lansko leto priredila se je v Kasovljah na Vipavskem krasna kmetijska razstava s kmetijskim shodom. Poleg nekaterih uglednih in vrlih posestnikov bili so učitelji duša vsej prireditvi in so največ pripomogli, ne plašeč se truda in stroškov, da je stvar tako lepo uspela. In vendar „gre le en glas po deželi, da učiteljstvo tukaj ni kos svoji nalogi!“ — Učitelji so ustanovili in vodijo nad 15 vinarskih in sadjarskih društev. Učitelji v mnogih krajih oskrbujejo poskuševalne vrte in trtnice, gredo ljudstvu na roko pri prošnjah za brezobrestna posojila, robotajo pri naših posojilnicah brezplačno in vendar „gre le en glas po deželi!“

Da pa ne „pojde glas po deželi“, bilo bi umestno, da bi učitelji odslej storili samo toliko „koliko veleval jim stan“ ter prepustili gospodarsko robotanje v korist nesrečnega naroda onim gospodom, ki so baje „v kmetijstvu praktično podučeni!“ Ako bi nas srce ne bolelo, ko vidimo revo siromašnega ljudstva, bi v očigled takemu plačilu res ne mogli drugače storiti. Torej, g. poslanec, ako ne zidate, vsaj ne razdirajte!

Ker nikakor nočemo nesporazumljenj z našo narodno-napredno stranko, prosimo „Sočo“, da natisne ta članek. Ker menimo, da smo pisali povsem stvarno, smo prepričani, da sl. ured. „Soče“ ngodi naši prošnji!

Predsedstvo tolminskega učit. društva.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev. Pripravljalni odbor za prireditve XIV. glavne skupščine Zaveze se neumorno trudi, da bi uspela ista kar mogoče naj-sijajnejše. Prepričani smo, da nas sprejmejo s prijateljskimi čutili in nam pripravijo prijetno bivanje v onih dneh na obalah sinje Adrije. Zatorej pohitimo tja v mnogobrojnem številu!

Obilo posla in skrbi prozračuje pripravljalnemu odboru prireditve izleta v Benetke. Dogovor z družbo je dognan in sedaj je treba, da se zglašijo še mnogo izletnikov, ker se izlet